

ΑΡΓΥΡΗΣ ΧΙΟΝΗΣ

Ἡ πολιτεία Λαβύρινθος
&
ἄλλες ἀθησαύριστες ἱστορίες

Ἐπιλογή-πρόλογος-σημειώσεις: Κυριάκος Ραμολής
Φιλολογικὴ ἐπιμέλεια: Γιώτα Κριτσέλη

Μὲ σχέδια τῆς Εὗης Τσακνιά

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ	9
Ἡ πολιτεία Λαβύρινθος	15
Τὰ ἥρακλείτεια χαϊκῶν καὶ τάνκα τοῦ Καμιμούρα Γιουτάκα	23
Ἐνα μαγικὸ συμβάν ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ποῦ πλανιόμουν στὸν κόσμον	39
Ἡ αὐλὴ τοῦ Παπαδιαμάντη στοῦ Ψυρρῆ καὶ ἡ δική μου στὰ Σεπόλια	45
Τὸ παιχνίδι τῆς Κλαρίτας	53
Μοσχολάτουν καὶ σοκολάτα	59
Sviatoslav Richter	75
Μιὰ ἀστυνομικὴ ἱστορία	83
Ὁ ἴσκιος τοῦ Νουρ ἐν Ντὶν	93
Τὸ λογοτέχνημα Ζυράννα Ζατέλη	97
Χρῖστος Λάσκαρης, ὁ ποιητῆς Χρῖστος, ὁ φίλος	113
Αὐτὸς ποῦ βάνιζε σὲ μιὰν ἔρημον	121
Ὁ δρόμος τῆς μοναξιάς	125
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗ	133
ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ	143

Η ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΛΑΒΥΡΙΝΘΟΣ

Η ΤΑΝΕ ΚΑΠΟΤΕ μιὰ πολιτεία λαβύρινθος. "Όσοι γεννήθηκαν σ' αὐτὴν ποτὲ δὲν κατάφεραν νὰ βγοῦν ἀπὸ τὰ ὄριά της, ποτὲ δὲν εἶδαν ἄλλες πολιτεῖες ἢ χωριά, ποτὲ δὲ γνώρισαν ἄλλους κόσμους. "Όμως, ἀκόμα καὶ μέσα στὴν πολιτεία τὴν ἴδια ἦταν ἀδύνατο νὰ κυκλοφορήσουν χωρὶς νὰ χάσουνε τὸ δρόμο τους, χωρὶς νὰ χάσουνε τὰ σπίτια τους καὶ τοὺς δικούς τους. "Όσοι δὲ θέλανε νὰ πάθουν κάτι τέτοιο μένανε ὅλη τὴ ζωὴ τους μὲς στὸ σπίτι ἢ τὸ πολὺ πολὺ νὰ βγαῖναν ὡς τὸ δρόμο ὅπου βρισκότανε τὸ σπίτι τους. Οἱ τολμηροί, αὐτοὶ ποὺ ξεμάκραιναν καὶ χάνονταν μὲς στοὺς ἀτέλειωτους δαιδάλους, ποτὲ δὲν κοιμήθηκαν δυὸ βράδια στὸ ἴδιο κρεβάτι, μὲ τὴν ἴδια γυναίκα, ποτὲ δὲ δείπνησαν δυὸ φορές στὸ ἴδιο τραπέζι, τριγυρισμένοι ἀπ' τὰ ἴδια παιδιὰ.

Τὸ τέχνασμα μὲ τὸ μίτο, ἂν καὶ δοκιμάστηκε

σὲ κάποια ἱστορικὴ στιγμή, δὲν εἶχε διόλου ἐπιτυχία, γιατί ὑπῆρχανε τόσοι χαμένοι, πού μπερδευτήκανε οἱ μίτοι τους καὶ γίνανε ἓνα τεράστιο κουβάρι πού ποτὲ δὲν ξεμπλέχτηκε. Φαίνεται ὅμως ὅτι ἡ ἰδέα ἐγκαταλείφθηκε καὶ γιὰ ἓναν ἄλλο λόγο: κανεὶς δὲν ἤθελε πραγματικὰ νὰ ἐπιστρέψει ἐκεῖ ἀπ' ὅπου ξεκίνησε, γιατί τοὺς πάντες γοήτευε ἡ περιπέτεια τοῦ νὰ ξαναρχίζουν, κάθε μέρα, καινούργια ζωή. Ἔτσι, ἀντὶ νὰ μειώνεται ὁ ἀριθμὸς τῶν τολμηρῶν χαμένων, αὐξανόταν ἀδιάκοπα, μέχρι πού ὅλοι οἱ πολῖτες υἱοθέτησαν τὸν ἴδιο τρόπο ζωῆς.

Ἡ πολιτεία αὐτή, μόνο μιὰ φορὰ στὴν ἱστορία της, δέχτηκε ἐπίθεση ἀπὸ κάποιον ἐχθρικό στρατό, πού τὴν ἐκπόρθησε μὲ μεγάλη εὐκολία, ἀλλὰ ὅταν μπῆκε μέσα της, ἦταν ἀδύνατο νὰ ξαναβγεῖ. Ἐμειναν λοιπὸν ἐκεῖ, οἱ ξένοι στρατιῶτες, κι ἀφομοιώθηκαν, χωνεύτηκαν κι αὐτοὶ ἀπ' τὰ στριφτὰ τοῦ λαβυρίνθου ἄντερα κι ἄρχισαν νὰ ζοῦν ἀδερφωμένοι μὲ τοὺς παλιοὺς κατοίκους. Ὅταν μαθεύτηκε αὐτὸ στὸν ἔξω κόσμο, κανεὶς ἄλλος στρατὸς δὲν ξανατόλμησε νὰ ἐπιτεθεῖ στὴν πόλη, γιατί οἱ πόλεμοι γίνονται γιὰ νὰ κατακτήσεις μέρη κι ὄχι γιὰ νὰ κατακτηθεῖς ἀπὸ αὐτά.

Ζοῦσε λοιπὸν ἡ πόλη ἐν εἰρήνῃ, ἐξωτερικὴ καὶ ἐσωτερικὴ. Καὶ λέω «καὶ ἐσωτερικὴ» γιατί, ἔτσι

πού οί άνθρωποι ἦταν ἀναγκασμένοι νὰ κοιμοῦνται κάθε βράδυ σ' ἄλλο σπίτι, μ' ἄλλη γυναίκα κι ἄλλα παιδιά, ν' ἀνοίγουν κάθε πρωί ἄλλο μαγαζι καὶ νὰ δουλεύουν, ἀνάλογα μὲ τὴν περίσταση, ἄλλοτε σὰν ἀφεντικά κι ἄλλοτε σὰν ὑπάλληλοι, νὰ βρίσκονται τὴ μιὰ μέρα πλούσιοι καὶ τὴν ἄλλη ξεβράκωτοι, δὲν εἶχαν πιὰ τίποτα νὰ μοιράσουν, ἀφοῦ μποροῦσαν ἐναλλάξ ν' ἀπολαμβάνουνε τὴν εὐτυχία καὶ νὰ ὑπομένουνε τὴ δυστυχία. Ἀκόμα καὶ ἡ διακυβέρνηση γινόταν μὲ τὸ ἴδιο, τυχαῖο σύστημα. Θέλω νὰ πῶ ὅτι, ὅταν ὁ ἐκάστοτε Ἀνώτατος Ἄρχων πεταγόταν γιὰ λίγο νὰ ρυθμίσει κάποια ὑπόθεση, κρατική ἢ προσωπική, χανόταν καὶ τὸν κενό του θῶκο καταλάμβανε ὁ πρῶτος τυχών, ὁ πιὸ κοντινὸς πρῶτος τυχών, εἴτε κάποιος γραφιάς ἦταν αὐτὸς εἴτε κάποια καθαρίστρια εἴτε, ἀκόμα, κάποιος πού τυχαῖα βρισκότανε στὸ παλάτι, ἐνῶ ἔψαχνε ἀπλῶς γιὰ δημόσιο οὐρητήριο.

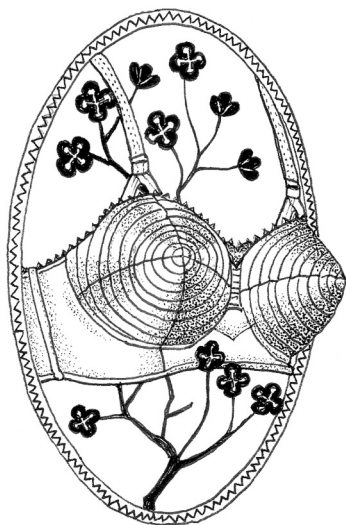
Ὅρισμένοι ἱστορικοὶ ὑποστηρίζουν σήμερα ὅτι ἡ πόλη χάθηκε τελικὰ γιατί, ἂν κι ἦταν ὅλοι ἴσοι κι ἐλεύθεροι μέσα στὰ ὄριά της, ποτὲ δὲν ἀνθῆσαν ἐκεῖ, λόγω τοῦ ἀποκλεισμοῦ της, οἱ τέχνες, οἱ ἐπιστῆμες καὶ τὰ γράμματα. Ἡ ἐξήγηση αὐτὴ εἶναι πέρα γιὰ πέρα ἀντιεπιστημονική, γιατί εἶναι γνωστό, ἀκόμα καὶ στὸν τελευταῖο ἐρασιτέχνη ἱστορικό, ὅτι οἱ τέχνες, οἱ ἐπιστῆμες καὶ τὰ γράμ-

ματα δὲν ἀνθοῦν ὄχι ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει ἀποκλεισμός, ἀλλὰ ἐκεῖ ὅπου ὑπάρχει πραγματική εὐτυχία. Καί, στὴν πολιτεία ἐκείνη, ὑπῆρχε πραγματική εὐτυχία. Εἶναι λοιπὸν ἀδύνατο νὰ ἀφανίστηκε λόγω πραγματικῆς εὐτυχίας. "Ὁχι, ἄλλη ἦταν ἡ αἰτία τοῦ ἀφανισμοῦ τῆς ἀπὸ προσώπου γῆς. Κάποια στιγμή, τὸ θῶκο τοῦ Ἀνώτατου Ἄρχοντα κατέλαβε ἓνας τρελὸς ποὺ ἀποφάσισε ὅτι θὰ ἔμεινε στὴ θέση αὐτὴ γιὰ ὅλη τὴ ζωὴ του. Τελικὰ, ἡ ζωὴ του ἀποδείχτηκε πολὺ σύντομη, γιατί, ἀπὸ φόβο μήπως χάσει τὴν ἐξουσία, δὲν τὸ κούνησε ἀπ' τὸ θρόνο μέχρι ποὺ πέθανε ἀπὸ ἀσιτία. Τὸ πτῶμα του ἔμεινε ἐκεῖ, στὴν αἴθουσα τοῦ θρόνου, καὶ σάπιζε ἄθραφτο, γιατί ὅποιος ἔφευγε γιὰ νὰ βρεῖ νεκροθάφτες ἔχανε τὸ δρόμο του καὶ δὲν ξαναγύριζε. Τελικὰ, κάποιος κλητήρας, ποὺ δὲν ἄντεχε τὴν μπόχα, τοῦ ἔβαλε φωτιά. Οἱ φλόγες ὅμως ἄρπαξαν τὶς κουρτίνες, καὶ ἀπὸ κεῖ ἀνέβηκαν στὰ πάτερα τοῦ ταβανιοῦ καὶ πέρασαν στὶς ἄλλες αἴθουσες. Γιὰ νὰ μὴν τὰ πολυλογοῦμε, σὲ λίγο τὸ παλάτι καιγόταν σὰ λαμπάδα καὶ ἡ πυρκαγιά ἀπλωνόταν στὰ ὑπόλοιπα κτίσματα τῆς πόλης καί, ἐπωφελομένη ἀπὸ τοὺς δαιδάλους τοῦ λαβυρίνθου, κατάφερε νὰ μὴ συναντηθεῖ μὲ τοὺς πυροσβέστες, ποὺ τὴν ἀναζητοῦσαν στὰ πιὸ ἀπίθανα σημεῖα.

Ἡ πυρκαγιά κράτησε μιὰ μέρα καὶ μιὰ νύχτα καί, τὴν ἐπόμενη αὐγὴ, ἡ πολιτεία Λαβύρινθος εἵ-
χε σβήσει ἀπ' τὴ γεωγραφία καὶ τὴν ἱστορία.

ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ ΤΗΣ ΚΛΑΡΙΤΑΣ

Η ΚΟΡΗ τῆς ζάπλουτης παριζιάνικης οἰκογένειας, ὅπου δούλευα ὡς ὑπηρετῆς, λεγόταν Κλαρίτα, ὄνομα ποῦ στὰ ἰσπανικὰ σημαίνει Φωτεινή. Καὶ ἦταν ὄντως φωτεινὴ στὴν ὄψη, ἀλλὰ οἱ προθέσεις τῆς ἦσαν σκοτεινὲς καὶ δόλιες. Ἀπὸ τὴν πρώτη κιόλας στιγμή τῆς γνωριμίας μας, ἄρχισε νὰ παίξει μαζί μου τὸ γνωστὸ παιχνίδι τῆς γάτας μὲ τὸν ποντικό, ὅπου, βέβαια, ὁ ποντικὸς ἦμουν ἐγώ, ἀφοῦ, κάθε φορὰ ποῦ τὴν κοιτοῦσα, ἡ ὁμορφιά τῆς μοῦ ἔκοβε τὰ ἦπατα. Εἶχε κληρονομήσει ἀπὸ τὴ Μεξικάνα μάνα τῆς ὅλα ἐκεῖνα τὰ χαρακτηριστικὰ ποῦ κάνουν τοὺς ἄντρες νὰ χάνουν τὰ λογικά τους, νὰ φτάνουν ἀκόμη καὶ στὸ φονικό. Γιὰ νὰ γίνω πιὸ σαφής, τὸ δέρμα τῆς εἶχε τὸ χροῶμα τοῦ σταριοῦ καὶ τὴν ὑφή τοῦ μεταξιοῦ, τὰ ἐβένινα μαλλιά τῆς κυλούσανε κυματιστὰ μέχρι πιὸ κάτω ἀπὸ τοὺς ὠμούς τῆς καὶ τὰ τεράστια μαῦρα μάτια τῆς, κάτω ἀπ' τὴς

τέλειες άψίδες τῶν φρυδιῶν της κουρνιασμένα, ἄλλοτε δεῖχναν βυθισμένα σ' ἓνα λάγνο λήθαργο κι ἄλλοτε σπίθιζαν σὰν κάρβουνα ἀναμμένα. "Ὅσο γιὰ τὸ κρουστὸ κορμί της, αὐτὸ θὰ κόλαζε ἀκόμη καὶ ἅγιο. Ἦδη μεστό, καίτοι σχεδὸν ἐφηβικὸ ἀκόμη, τὸ περιέφερε, ἐπιδεικτικά, μέσα στὸ χῶρο καὶ στὸ χρόνο, σὰν ὄπλο ἀκαταμάχητο σὲ μάχη ἐρωτικῆ, μάχη ποὺ ἦτανε γιὰ μένανε χαμένη ἀπὸ χέρι.

"Ὅταν βρισκόμασταν μονάχοι, τὸ χέρι μου ἔπαιρνε συχνὰ μὲς στὰ δικά της καὶ ἀναστέναζε, κοιτώντας με στὰ μάτια: «Ἄχ, Ἄργκυρής, ἄχ, Ἄργκυρής, τί ὁμορφος ποὺ εἶσαι!». Κι ἐγώ, ὁ βλάκας, μεθυσμένος, ἔσκυβα πρὸς τὸ μέρος της, μὲ τὴν ἐλπίδα ἐνὸς φιλιῶ ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ σαρκώδη χεῖλη ποὺ εἶχαν χρῶμα κερασιῶ, ἴσως καὶ γεύση, ἀλλὰ τὰ χεῖλη τὰ δικά μου βρῖσκανε μόνο τὸ κενό, γιὰτι, κάθε φορά, ἀπέστρεφε τὸ πρόσωπό της, ἀναφωνώντας: «Μά, Ἄργκυρής, μά, Ἄργκυρής, τί πᾶς ἐκεῖ νὰ κάνεις!».

"Ἄλλοτε πάλι, ὅταν φίλες της στὸ σπίτι ἔρχονταν, νωχελικὰ κουλουριαζόταν πλάι μου, στὸν καναπέ, καί, τὸ κεφάλι της στὸν ὄμο μου ἀκουμπώντας, τὸ ρόλο τῆς ἐρωτευμένης γάτας ἔπαιζε. Ὡστόσο, μόλις ἔφευγαν οἱ φίλες της, ἄλλαζε ἀμέσως ὄφος καὶ μοῦ ἔλεγε αὐταρχικά: «Ἄντε, τί πε-

ριμένεις; Μάζεψε τὶς κοῦπες τοῦ καφέ, ἄδειασε τὰ τασάκια, ἄερισε τὸ χῶρο!»).

Συνήθως ἔμενε ὡς τὸ μεσημέρι στὸ κρεβάτι, διαβάζοντας φτηνὰ ρομάντζα καὶ μόδας περιοδικὰ φυλλομετρώντας, σὰν ὅμως ἀποφάσιζε νὰ βγεῖ πρωὶ γιὰ ψώνια, ἔβγαινα κι ἐγώ, λίγο μετὰ, καὶ μιὰ μικρὴ ἀνθοδέσμη τῆς ἀγόραζα πού, ἀφοῦ τακτοποιοῦσα τὸ δωμάτιό της, τὴν ἔβαζα σ' ἓνα βαζάκι, πάνω στὸ κομοδίνο της. Ὅταν τὴν ἔβλεπε, ἐπιστρέφοντας, ἀναφωνοῦσε: «Ἄ, τί εὐγενικό, τί εὐγενικό ἀπὸ μέρους σου, Ἀργκυρῆς!». Ποτέ, ὡστόσο, δὲν εἶδα τὰ λουλούδια αὐτά, σιγὰ σιγὰ, μὲς στὸ βαζάκι νὰ μαραίνονται. Ἀντίθετα, τὴν ἐπομένη κιόλας τὰ ἔβρισκα τσαλακωμένα μὲς στὸ δοχεῖο ἀπορριμμάτων τῆς κουζίνας.

Τὸ χειρότερο ὅμως μαρτύριο στὸ ὁποῖο μὲ ὑπέβαλλε ἦταν τὸ μαρτύριο τῶν ἐσωρούχων. Παρὰ τὸ γεγονός ὅτι στὸ μπάνιο, πλῆι στὸ πλυντήριο, ὑπῆρχε ἓνα τεράστιο καλάθι ἀπλύτων, ποτέ δὲ μάζεψε τὰ ἐσώρουχά της νὰ τὰ ρίξει ἐκεῖ μέσα. Τὰ ἄφηνε νὰ σέρνονται, ἐδῶ κι ἐκεῖ, μὲς στὸ δωμάτιό της, σίγουρη οὔσα, ἀφοῦ μὲ διάβαζε ἀνοιχτὸ βιβλίο, ὅτι θὰ τὰ μάζευα εὐλαβικὰ καὶ θὰ τὰ προσκυνοῦσα, ρουφώντας, ὡς τὰ μύχια τῆς ψυχῆς μου, τὸ ἄρωμα πού εἶχε ἀφήσει πάνω τους τὸ κορμί της, κορμὶ πού δὲν ἐπρόκειτο ποτέ νὰ ἀποκτήσω.

